

det er, at det jo ikke kan nægtes, at den private Skole i mange Tilfælde har sparet Kommunerne for en meget betydelig Udgift til det offentlige Skolevæsen. Forslaget har imidlertid slet ikke taget Hensyn til dette Spørgsmaal. Ja, paa et enkelt Punkt, i § 8, er der en Bestemmelse om, at det skal være en Kommunes Bestyrelse tilladt at træffe Aftale med Bestyreren af en privat Skole om, at han mod Bederlag af Kommunen overtager Undervisningen af et Antal af dennes skolepligtige Børn, saaledes at de undervises paa forbarlig Maade, saaledes som det der videre bestemmes. Det er en Bestemmelse, som naturligvis kan være af stor Betydning for Kommunerne; der er ingen Tvivl om, at de ad den Vej kunne slippe for adskillige Udgifter ved Oprettelsen af ny Skoler. Om det vil blive af saa stor Værdi for Fristolen, beror ganske paa, hvorledes denne Bestemmelse bliver ført ud i Livet. Hvis man skulde stille Fordringerne saaledes, at Fristolen ikke kunde opfylde dem uden helt at miste sin Karakter, hvis man f. Eks. vilde stille den Fordring, at den uden videre skulde optage alle de Børn, man vilde jende den, uden at den kunde se paa et Barns Karakter eller paa det Hjemms Karakter, hvorfra det var udgaaet, hvis man skulde ville indføre Mulktering paa samme Maade som i den offentlige Skole — da tror jeg, at det vilde være saa stridende mod hele den Grund, hvorpaa Fristolen hviler, at den ikke vilde kunne gaa ind derpaa, men maatte sige Tak og undlade at modtage Tilbudet. Smidlerid kan det naturligvis ogsaa gennemføres paa en saadan Maade, at det kan blive til Gavn baade for Kommunen og for Fristolen; det kommer, som sagt, alt sammen an paa, hvordan man tager det. Hvorledes nu i øvrigt det Spørgsmaal skal ordnes, hvordan Staten skulde kunne støtte en privat Skole, det skal jeg ikke nu komme dybere ind paa; thi ogsaa det, tror jeg, maa være Genstand for Udvalgets omhyggelige Overvejelse. Saaledes som Sagen tidligere har foreligget her i Folketinget, har Stemningen hos Flertallet jo nærmest gaaet i Retning af at gøre en Del af Lønnen flydende i Form af Skolepenge, og lade den følge med Børnene fra den ene Skole til den anden. Jeg ser ikke, at der i Virkeligheden kunde gøres nogen stærkt begrundet Indvending derimod; det vilde i hvert Fald stemme godt med Grundlovens § 85 og med den Tanke, den hviler paa. Jeg tror heller ikke, det vilde være saa farligt, naar vi nu kom til Bestemmelsen om, at der kun maa være 70 Børn i en offentlig Skole med een Lærer;

jeg tror, det vilde være meget sjældent, at Læreren vilde komme til at mærke, at nogle af Skolepengene gik fra ham over til den anden Skole — det vilde jo ofte være saaledes, at han alligevel havde de 70 Børn i Skolen, som han efter Loven skulde have. Men jeg ved jo, at der er meget delte Meninger om denne Sag, jeg ved, at den hos mange vil møde stor Modstand, og jeg mener, at man derfor bør overveje, om man kan komme frem ad den Vej, eller om man mulig ad andre Veje kan støtte Fristolen, saaledes at den f. Eks. blev støttet i Forhold til dens Børneantal, dens Lærerkrefter, eller at man støttede dens Lærere gennem Alderstilling, paa lignende Maade som man vil støtte Kommunerne. Alt saadant, mener jeg, maa overvejes. Jeg mener kun, det er nødvendigt, at der paa en eller anden Maade, med det samme man forbedrer den offentlige Skoles Lønningsvilkår, bliver gjort noget for at forbedre den private Skoles, saaledes at den ikke bliver slaaet ihjel for Fremtiden. Det er, som jeg har udviklet, efter min Mening en Retfærdigheds handling mod de Forældre, der have bygget den private Skole, og de Lærere, der have arbejdet trofast deri. Det vil i mange Tilfælde være en økonomisk Foranstaltning for Kommunerne, og jeg tror, det vil være i Statskolens egen Interesse, at den ikke kommer til at miste den Spore, som kan ligge i den private Skoles Arbejde ved Siden af den. — Ja, Forslaget indeholder jo en Mængde andre Enkeltheder; men jeg skal ikke nu komme nærmere ind derpaa. Jeg skal kun anbefale Forslaget til en omhyggelig Behandling i Udvalget. Jeg skal anbefale, at man vil samle Arbejdet om de fire Hovedpunkter, som jeg tror, man virkelig vil kunne komme til Enighed om, nemlig om Lærerlønningens Forbedring, om Indskrænkning af Børnenes Antal og en bedre Klasseinddeling, om Statstilskud til Kommunerne og om en saadan Hjælp til den private Skole, at dens Stilling i hvert Fald ikke i Fremtiden bliver vanskeligere over for den offentlige Skole, end den har været hidtil. Hvis man kunde samle sig om disse Hovedpunkter, tror jeg, der er en Mulighed for, at vi kunne naa et Resultat, et Resultat, som jeg tror, at man fra mange Sider vil hilse med Glæde. Jeg tror, at en Lov, der indeholdt disse Bestemmelser, i Virkeligheden vilde være det betydningsfuldste Fremstridt, vi paa Skolelovgivningens Omraade havde faaet gennemført siden 1814. Jeg vilde meget ønske, at vi kunde blive enige om at begrænse Opgaven til disse Hovedpunkter, og at man saa med al mulig Energi